

راهنمای رفع مناقشات اراضی و اخذ سند مالکیت برای تالاب ها

Guideline for Resolution Wetlands land Conflict

«طرح حفاظت از تالاب های ایران»

سازمان حفاظت محیط زیست

طرح حفاظت از تالاب های ایران

راهنمای رفع مناقشات اراضی و اخذ سند مالکیت برای تالابها

دفتر پروژه حفاظت از تالابها- دفتر زیستگاهها و امور مناطق

حمید فراهانی راد - علی ارواحی

بهار ۱۳۹۰

فهرست عناوین

مقدمه

۱. رویکرد به حل تعارضات ارضی
۲. شناخت وضع موجود
 - ۲.۱. مصوبات قانونی و مقرراتی
 - ۲.۲. نقشه ها، کروکی ها، عکس های هوایی، تصاویر ماهواره، تصاویر گوگل
 - ۲.۳. تعیین حدود مستثنیات
 - ۲.۴. تعیین حریم بستروحریم اکولوژیکی
 - ۲.۵. شناسایی، طبقه بندی و وسعت تعارضات
 - ۲.۶. شناسایی محل های با احتمال بیشتر تعرض
 - ۲.۷. شناسایی افراد متعرض به اراضی تالابی

۳. اقدامات

- ۳.۱. تدوین برنامه اقدام، زمان بندی و مسئولیت ها
- ۳.۲. آگاهی رسانی و ارتباط با مردم
- ۳.۲. تهیه نقشه جدید بر اساس اطلاعات در دست و انطباق آن با زمین
- ۳.۳. نقش پیگیری در تهیه نقشه
- ۳.۴. شناسایی، طبقه بندی و تخمین میزان (اولیه) تعارضات
- ۳.۶. مراحل اخذ سند و موانع آن

۴. اقدامات قانونی برای رفع تعارضات ارضی و پیشگیری از بروز موارد جدید

- ۴.۱. تهیه مستندات در مورد تعارضات آشکار (عکس، فیلم....)
- ۴.۲. طرح دعاوی در مراجع قضایی
- ۴.۳. بازدید مراجع قضایی از نقاط مورد مناقشه
- ۴.۴. نقش کمیته های محلی و استانی

۵. علامتگذاری

۵.۱. شناسایی مکانها

۵.۲. اولویت بندی مکانها

۵.۳. کمیت و کیفیت علامتها

۶. موضوعات خاص و موردی (عبور و مرور در تالاب)

۷. صدور سند

پیوست ها

به نام خدا

مقدمه

تعرض به مناطق تحت مدیریت سازمان حفاظت محیط زیست پدیده ای مستمر بصورت یک جریان درآمد. ضعف سازمان از یک سو، و فقدان آگاهی نسبت به اهمیت تنوع زیستی، از سوی دیگر، موجب شدند تا مراجعی که به لحاظ قانونی می بایست حامی سازمان باشند، عملاً به فرسایش مناطق کمک کردند. هر چند در سالهای اخیر، تغییراتی محسوس در حال شکل گیری است اما کماکان تعارض بین معیشت محدود چند نفر بر منافع گسترده اجتماعی غالب می باشد. متأسفانه اطلاع رسانی در زمینه اهمیت حفاظت از تنوع زیستی و نقش مناطق حفاظتی در حد لازم صورت نگرفته است. حتی در بسیاری از موارد، ساکنان اطراف این مناطق، بویژه تالابها، حافظان این مناطق را همچون دشمن می نگرند. در مقابله با تصرفات غیرقانونی به مناطق، طرح دعاوی در مراجع قضایی به دلیل عدم وجود سند مالکیت با مشکلات عدیده ای مواجه می شود. لذا لازم است در پیشبرد مدیریت زیست بومی تالابهای کشور، توجه خاصی در ابتداء به این امر شود. رفع تعارضات در ابتدای اجرای مدیریت تالابها موجب می شود در مقاطع زمانی بعدی از بروز اختلافات اثرگذار بعدی پیشگیری شود و برنامه مدیریت تالاب به نحو بهتری ادامه یابد.

همان طور که در اصل اول رویکرد زیست بومی مطرح شده، مدیریت زیست بومی امری اجتماعی است. لذا رفع اختلافات ارضی را نمی بایست به عنوان یک موضوع صرفاً حقوقی نگریست. چنین اختلافاتی را لازم است به مثابه یک موضوع محلی و حتی الامکان در ابتداء در قالب کمیته های محلی و با نشان دادن این مطلب که چگونه سوء برداشت ها از تالابها به منافع درازمدت جمعی لطمه می زند، پیش برد.

"پروژه حفاظت از تالابهای ایران" در فرایند رفع تعارضات ارضی و اخذ سند مالکیت در تالاب پریشان تجربه های خوبی را آموخته است که می تواند برای تعیین حریم، مشخص کردن اختلافات و حل آنها در بقیه تالابها سهولت قابل توجهی را بوجود آورد. در این گزارش، مراحل مختلف آزموده شده همراه با توضیحات ارائه شده اند.

لازم به توضیح است که به استثنای جنبه قانونی و مقرراتی که در همه موارد یکسان می باشد، بقیه موارد می بایست با توجه به شرایط اجتماعی و الزامات محیطی هدایت شوند. صرف تأکید بر مواد قانونی می تواند زمینه

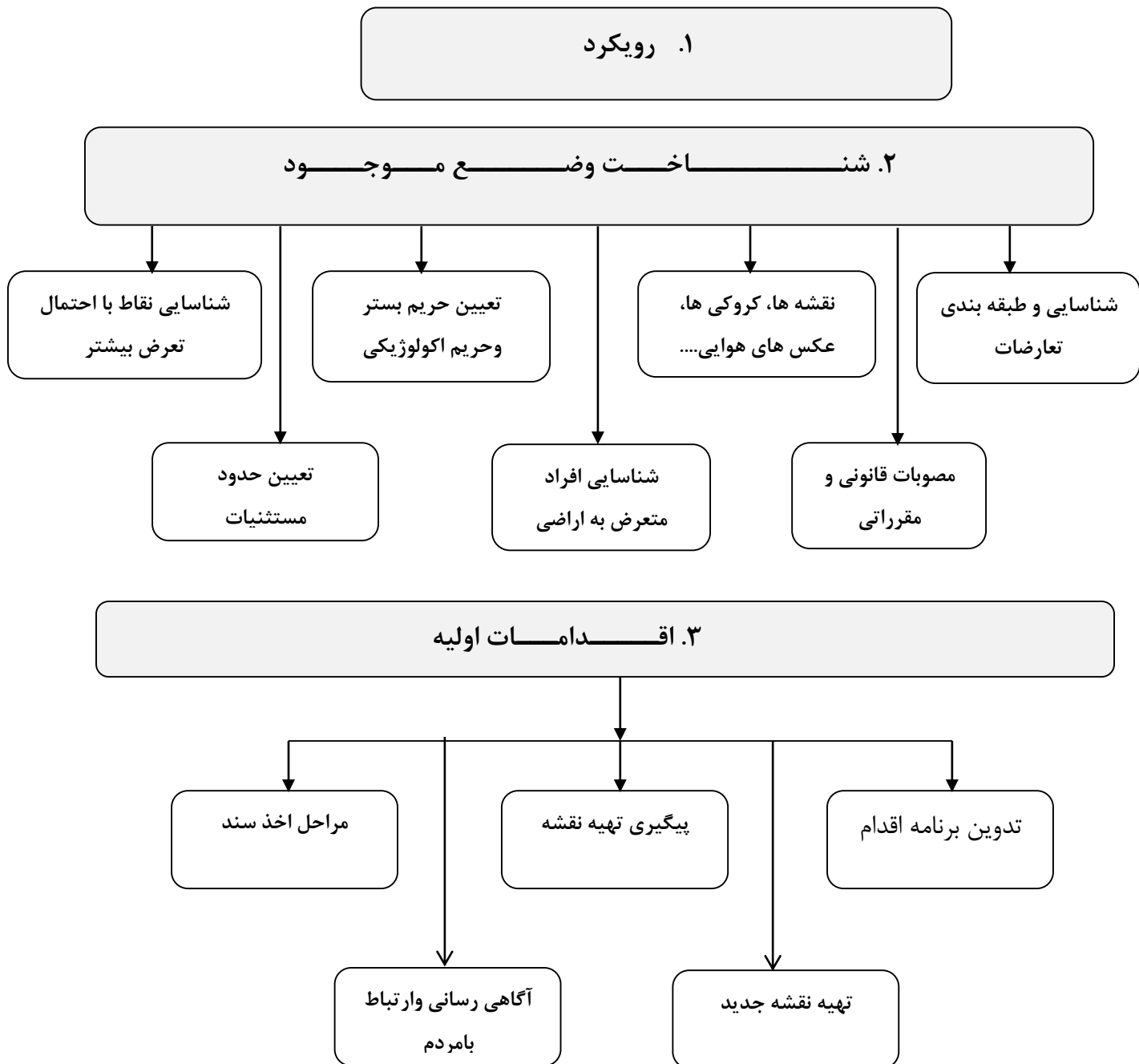
های همکاری بین جوامع محلی و ادارات شهرستانی را بر هم زند. لذا فارغ از اینکه برنامه مدیریتی تالابی در حال اجراء می باشد یا نمی باشد، اقدام برای اخذ سند مالکیت تالاب ضروریست.

نکته بسیار مهم که می بایست به دقت مورد نظر قرار گیرد، ترتیب فعالیت ها است. ترتیب فعالیت ها بستگی بسیار زیادی به شرایط دارد. قطع نظر از مراحل قانونی همچون اخذ سند، ترتیب موارد می بایست بر اساس شرایط تنظیم گردند.

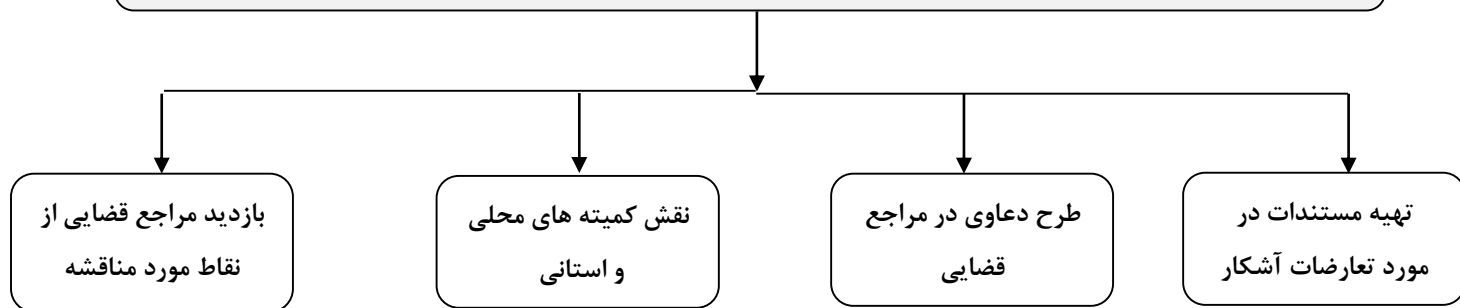
تهیه چنین راهنمایی از ایتداء در برنامه کاری طرح حفاظت از تالابها نبود و در فرایند فعالیت ها به لزوم آن پی برده شد. تهیه این راهنما بر اساس نظرات و کمک های آقایان ایزدی خواه دادستان کازرون، والی و عباسی مدیر و کارشناس منابع طبیعی شهرستان کازرون، خداپرست مدیر اداره محیط زیست شهرستان کازرون، علمداری نماینده طرح در استان فارس، و شریعتی کارشناس اداره کل محیط زیست استان فارس، خانم ها جولایی کارشناس اداره کل محیط زیست استان فارس و پزشکیان نماینده طرح در شهرستان کازرون در جلسات و بازدیدها صورت گرفت که بدینوسیله از یکایک آنها تشکر می شود.

هم چنین لازم است از اهالی روستاهای حاشیه تالاب پریشان و شوراهای اسلامی آنها که در حل اختلافات ارضی مشارکت داشتند تشکر بعمل آید.

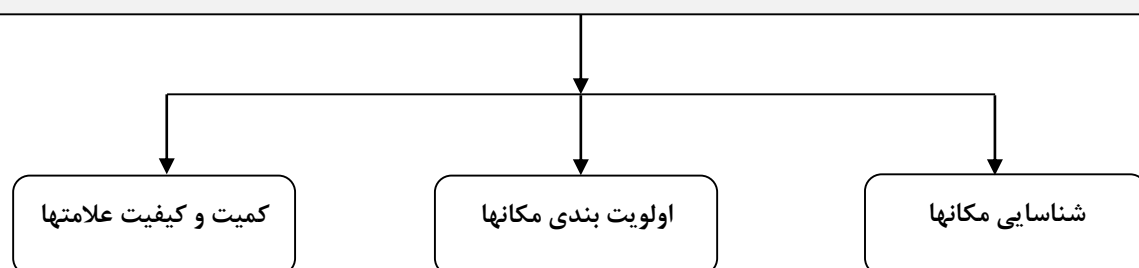
ساختار بخش های گزارش

۴. اقدامات قانونی برای رفع تعارضات ارضی

۵. علامتگذاری

۶. موضوعات خاص و موردی (نظیر عبور و مرور در تالاب)

۷. صدور سند

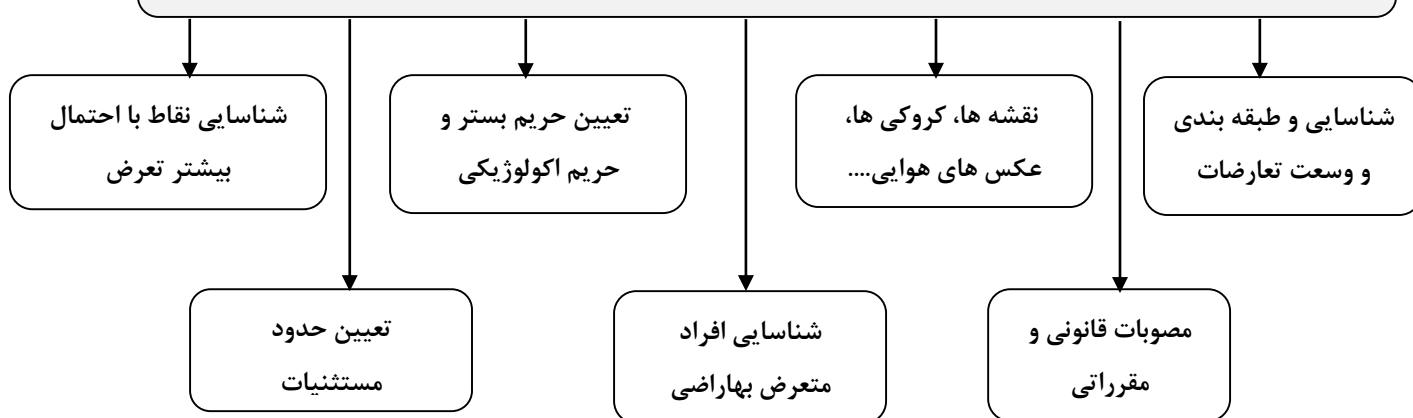
۱- رویکرد به حل تعارضات ارضی

در نگاه اول شاید چنین بنظر برسد که برای کسب حق محیط زیست و حفظ تمامیت منطقه تالابی از هیچ امری نباید فروگذارد. اما لازم به توضیح است که این راهنما در چارچوب مدیریت زیست بومی تهیه شده است و حل مناقشات ارضی را نیز در این چارچوب پیشنهاد می کند. بر این اساس، لازم است کاهش و رفع مناقشات، بویژه با جامعه محلی از این منظر دیده شود زیرا قرار است مردم محلی در احیاء و حفظ تالاب مشارکت اساسی کنند. البته این امر بدین معنی نیست که در برابر تعرضات انجام شده، اعم از قدیمی یا جدید، واکنش نشان داده نشود بلکه تاکید بر این است که موضوع زمین در چارچوبی بزرگتر و درازمدت در نظر گرفته شود. هدف نباید صرف تثبیت مالکیت ارضی برای محیط زیست باشد بلکه باید از چنین موقعیت هایی بتوان فرصت های همکاری را نیز بوجود آورد.

اگرچه تبدیل تخاصم به شرایط همکاری دشوار می باشد اما چنانچه از ابتداء بتوان با رویکرد زیست بومی و اعتقاد به لزوم مشارکت جامعه محلی، کار را پیش برد میتوان به راه حل های مناسب در هر مقطع دست یافت. بر این اساس لازم است ابتداء وضعیت اختلافات ارضی شناسایی نمود و با ارزیابی از طرفهای دیگر، ابتداء به ارتقاء آگاهی از اهمیت احیاء و حفاظت از تالاب پرداخت. در جدول ۱، تفاوت بین رویکرد زیست بومی و سنتی نشان داده شده است. ویژگی های هر یک از آنها اقدام های خاص خود را می طلبد.

رویکرد سنتی	رویدیکرد زیست بومی
- مدیریت، موضوعی اداری می باشد	- مدیریت، انتخاب اجتماعی است
- مدیریت، مرکزی و متمرکز است	- مدیریت، غیر متمرکز است
- تنها مناطق حفاظت شده مطرح می شوند	- زیست بومهای همجوار را در نظر می گیرد
- صرفاً چارچوب محیط زیستی است	- در چارچوبهای محیط زیستی و اقتصادی قرار دارد
- حفاظت از گونه ها (بیشتر حیات وحش)	- کارکردهای زیست بوم حفاظت می شود
- در مقیاس زیستگاه و منطقه اجراء می شود	- مدیریت در مقیاس زیست بوم قرار دارد
- نگاه مدیریتی کوتاه مدت است	- مدیریت برای بلند مدت مطرح می شود
- مقاومت نسبت به تغییر (انفعالی)	- تغییر اجتناب ناپذیر است (پیشگیرانه)
- تاکید بر حفاظت و حراست، مخالفت با بهره برداری	- حفاظت و بهره برداری هم زمان
- ناآگاه از دانش سنتی	- استفاده از انواع دانش ها (جدید و بومی)
- مخالف مشارکت	- مشارکت تمامی دست اندرکاران

۲. شناخت وضعیت موجود

۲- شناخت وضع موجود

در هر مورد از تالابها ادعاهای متعددی در باره مالکیت اراضی می شود. بعضی از آنها دارای قدمت چند دهه است. بطور نمونه، ادعای مالکیت اداره کل محیط زیست استان فارس پس از انقلاب در باره زمینی در نزدیکی تالاب پریشان، یا ادعاهای مردم محلی و حتی ادارات اوقاف نسبت به زمین های اطراف تالابها. برای اتخاذ اقدامات قانونی و فرهنگی لازم است شناخت صحیحی از وضعیت مالکیت اراضی بدست آورد. از این طریق، اقدامات ادارات کل و شهرستان بصورتی خواهد بود که از یک نظر به جایگاه و شان آنها لطمه نخواهد زد و از سوی دیگر "حرف آنها خریدار بیشتری خواهد داشت".

۲-۱- مصوبات قانونی و مقرراتی

گردآوری کلیه مصوبات مربوط به حفاظت از تالاب مورد نظر به اضافه قوانین و مقررات عمومی حفاظت از تالابها (پیوست ۱). مصوبات شورای عالی حفاظت از محیط زیست و دیگر مراجع کشوری به احتساب سطح مرجع و تاریخ آن.

از میان قوانین و مقررات مرتبط به تالابها، در آیین نامه اجرایی تبصره (۲) ماده (۲) قانون اراضی مستحدث و ساحلی که مربوط به تعیین حریم تالابها می شود، نقش ضعیفی به سازمان حفاظت محیط زیست محول شده است که با توجه به اتمام سه سال فرصت داده شده، ضروریست سازمان اقدام به تدوین آیین نامه جدیدی نماید تا نقش بیشتری به سازمان داده شود و در تعیین حریم تالابها تسریع بعمل آید. در ادامه سند مربوط به تالاب

پیشانی ارائه شده است. این سند، مصوبه شورای عالی حفاظت محیط زیست در باره منطقه حفاظت شده ارژن می باشد.

چهارشنبه ششم آذرماه ۱۳۵۳

۵۳۹۹۳

۴۲

شماره ۴۱-۳۱۵۶

مصوبه شماره ۶۰ مورخ ۶-۱۲-۱۳۵۳ شورای عالی حفاظت

محیط زیست

باتوجه بد بند ب ماده ۳ قانون شکار و صید موضوع محدودیتها و مستوعیهای مکانی و بند الف ماده ۳ قانون حفاظت و بیسازي محیط زیست ، ضمن لغو مصوبه شماره ۳۶ مورخ ۱۳۵۱/۱۱/۲۶ شورای عالی حفاظت محیط زیست (موضوع اعلام حفاظت منطقه بین‌المللی ارژن) ، منطقه دشت ارژن و دریاچه پریشان واقع در استان فارس با حدود و مشخصات ذیل پارک ملی اعلام بد به پارک ملی ارژن موسوم میگردد
پارک ملی ارژن واقع در استان فارس محدود است بدودزین شمالا - از محل اتصال جاده اسفانته شیراز - اخواز به تل چشمه کبکی و چهارسره سپس در امتداد خطالرأس مازندوبیاض و مازه سرخی تا محل اتصال این مازه بد خطالرأس کوه برداسپید (در محل کل‌گاه) و از اینجا در امتداد خطالرأس کوه برداسپید در جهت شمال غربی پس از عبور از آنتن مایکروویو پیرابوالحسن تا کلی خرسی و از آنجا در امتداد خطالرأس ضلع غربی آبخیز تنگبنه کد قابل فرگسی واقع بر روی جاده اسفانته شیراز - اخواز سپس در امتداد همین جاده تا تنگ پیرانحیوة و از آنجا در امتداد جاده اسفانته تا کیلوتر ... و از آنجا در امتداد تنگزرد تا خطالرأس کوه دوان

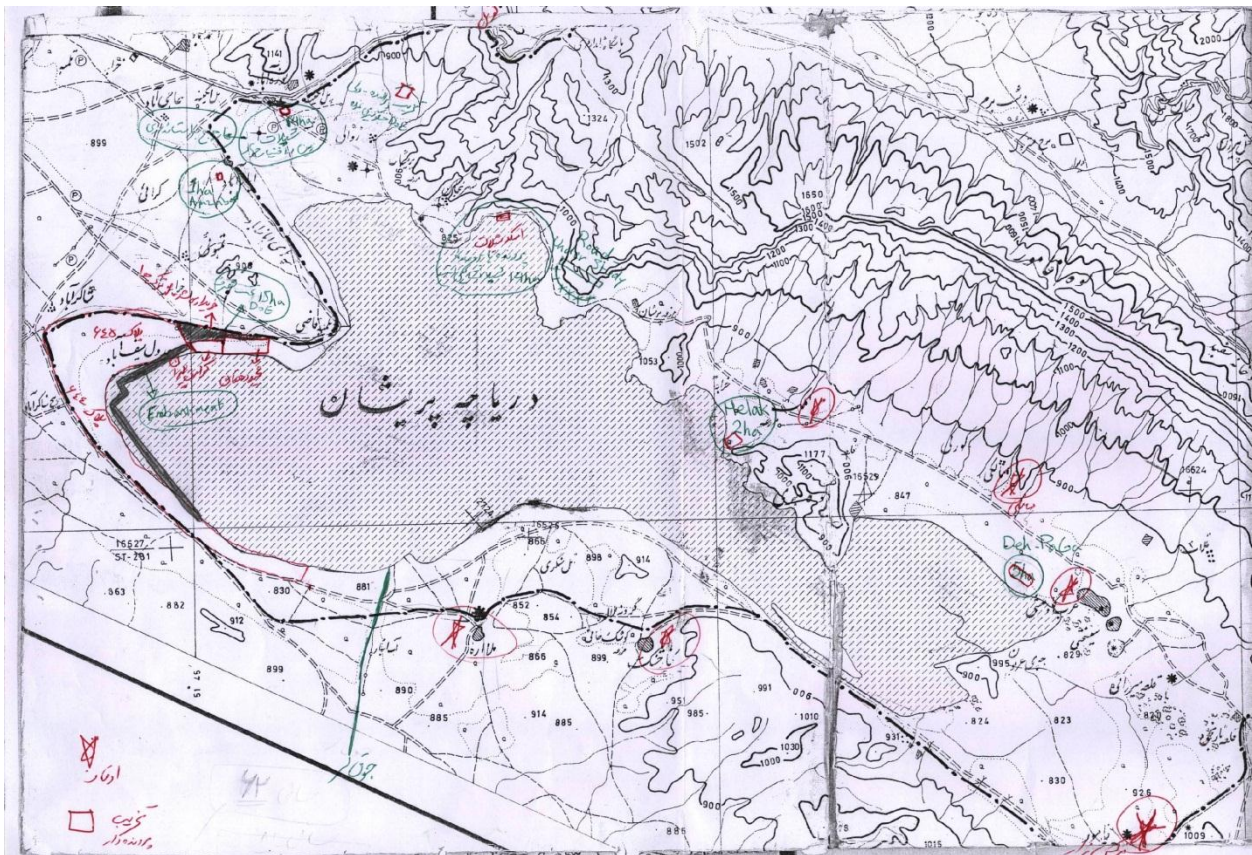
غربا - از محل تلاقی تنگزرد بد خطالرأس کوه دوان سمت بد جنوب شرقی در امتداد همین خطالرأس تا محل اتصال آن بد خطالرأس کوه بل آبگینه و در امتداد همین خطالرأس سمت بد جنوب غرب تا سرچشمه بل آبگینه (سرچشمه و آب آن داخل محدوده) و از آنجا در امتداد راه قاسم تا گردنه کرائی و از اینجا سمت بد جنوب شرقی در امتداد خطالرأس تپه‌های کرائی تمبویی تا تلمبه قاضی و از آنجا در امتداد جدول سیف‌آباد بطرف غرب تا بیج شاکرآباد .

جنوبا - از بیج شاکرآباد سمت بد جنوب شرق در امتداد راه زمستانی قاسم تا پوزه تل سنگری و از آنجا در امتداد خطالرأس تپه‌های ستراره - کوشک‌خانی - دروغدا - لنگچی تا بیج گردنه تنگ‌تاو و از آنجا در امتداد راه ماشین‌رو تا قلازار معروف بد میبدین سنی (این دهکده خارج از محدوده) سپس از آنجا در امتداد خطالرأس بین رودخانه میبدین و رودخانه تنگ‌اژدر (رودخانه تنگ‌گاو) تا خطالرأس کوه قاسم و سپس در امتداد خطالرأس این کوه تا ارتفاعات سرطاوه

شرقا - از ارتفاعات سرطاوه سمت بد شمال در امتداد خطالرأس کوه تنگ اناروکوه دیشک (خطالرأس بین آبخیزهای رودخانه دم‌اسب و رودخانه سفید) تا ارتفاعات تنگ سه‌دلی و دوقل‌ت و از اینجا در امتداد خطالرأس کوه بل (کنید ارتفاعات آبخیز شرق تالاب ارژن) تا تپه کچ مروتل چشمه کبکی تا جاده اسفانته شیراز - اخراز (مزارع کوه دشتک‌سواران داخل محدوده) بدود پارک ملی ارژن کد نقشه آن بدشویب رسیده است توسط سازمان حفاظت محیط زیست علامتگذاری خواهد شد .

۲-۲- نقشه ها و کروکی ها، عکس های هوایی، تصاویر ماهواره، تصاویر گوگل

برای تهیه نقشه نهایی تالاب لازم است از کلیه مستندات تصویری از هر نوع و مربوط به هر تاریخی استفاده نمود. در ادامه دو نقشه تفکیکی منابع ملی و مستثنیات در دو پلاک در شهرنجان و روستاهای ایاز آباد و پل آبگینه و یک نقشه در باره مکانهایی که تعارض اراضی بر آن مشخص شده نشان داده شده است.

۴-۲- تعیین حدود مستثنیات

هم زمان با انجام گام های پیشین، لازم است با همکاری اداره منابع طبیعی مستثنیات مرتبط با محدوده تالاب شناسایی شود. در زمینه مستثنیات، توجه به نکات زیر موثر می باشد:

- در مواردی که مستثنیات مردم محلی یا هر شخصیت حقوقی مشکل دار نمی باشند، لازم است بر راحتی مورد پذیرش قرار گیرند. اداره منابع طبیعی مرجع قابل قبولی در این زمینه می باشد.
- در مواردی از مستثنیات حتی سند رسمی هم صادر شده است اما به دلیل عدم رعایت موازین قانونی قابل اعتراض می باشد و لازم است اقدام قانونی برای خلع آن بعمل آید. بطور نمونه، در بخشی از اراضی تالاب پریشان، اداره اوقاف بدون رعایت کلیه مراحل قانونی، سند گرفته است. با همکاری اداره منابع طبیعی شهرستان قرار است اقدام قانونی برای خلع مالکیت بعمل آید.
- در موردی اداره کل حفاظت محیط زیست زمینی را در سالهای پیش از مردم محلی خریداری کرده بود اما اقدامات لازم برای نهایی کردن واگذاری را پیگیری نکرد. در چنین حالتی که امکان اثبات مالکیت وجود ندارد، اصرار بر آن تنها به تشدید تعارض می انجامد.

۵-۲- شناسایی و طبقه بندی تعارضات

از جمله فعالیت های لازم، مشخص کردن محل (پلاک های اراضی) اختلاف بین اداره محیط زیست و طرف های دیگر است. البته تا تکمیل و بهنگام شدن نقشه تالاب، چنین اطلاعاتی ممکن است از دقت کافی برخوردار نباشد اما این امکان را فراهم می کند که بتوان کلیه موارد شناسایی شده را یکجا ملاحظه کرد و اولویت بندی آنها را مشخص نمود. اولویت گذاری بین موارد بستگی به شرایط عمومی، حاد بودن مورد، دارد. برای گردآوری و طبقه بندی اطلاعات پیشنهاد می شود جدولی تهیه شود. برای این موضوع جدول ۲ توصیه می شود.

جدول اطلاعات مربوط به نقشه تعیین مالکیت و تعارضات ارضی اطراف تالاب

[illegible]

در ادامه نمونه ای از جدول تکمیل شده برای تالاب پریشان اراده شد است.

[illegible]

۲-۶- شناسایی محل هایی که احتمال تعرض بیشتری دارد

در صورتی که در اطراف تالاب کاربری های توسعه ای، بویژه کشاورزی، وجود داشته باشد احتمال رخنه به اراضی تالابی زیاد می باشد. چنانچه نظارت و کنترل مناسبی بر تالاب نباشد، احتمال یاد شده بیشتر می شود. بر این اساس، لازم است مسئولین محیط زیست نقاطی را که احتمال بیشتری نفوذ به آنها وجود دارد می بایست شناسایی کنند و تمهیدات لازم، هم چون علامتگذاری، خاکریز، را همراه با تهیه عکس و فیلم را به اجراء گذارند.

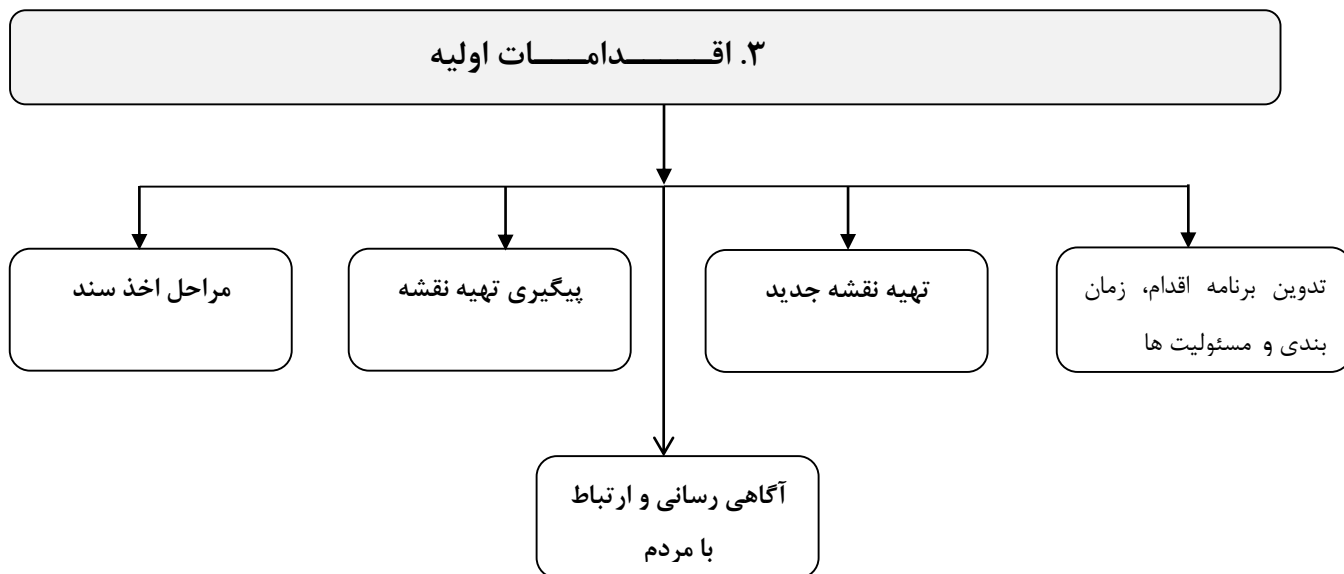
اجرای چنین امری موجب می شود تا از بروز مشکلات جدید پیشگیری شود. گردآوری مستندات مربوط به نقاط در معرض تجاوز چنانچه با بازدید مسئولین قضایی منطقه همراه شود، در صورت ارجاع موضوع به مراجع قضایی، خلع ید را سرعت می بخشد.

۲-۷- شناسایی افراد (حقیقی و حقوقی) متعرض به اراضی تالابی

روشن است که تمامی اهالی به دنبال تجاوز به اراضی تالابی نمی باشند. از این رو شناسایی افرادی که سابقه انجام چنین کارهایی را دارند می تواند به پیشگیری از اقدامات غیرقانونی ممانعت بعمل آورد. مضافاً اینکه این افراد می بایست مشمول فعالیت های آگاهی رسانی شوند.

۳- اقدامات

پس از شناسایی وضع موجود، اقدامات لازم را باید آغاز کرد. همانطور که پیش از این نیز مطرح شد فعالیت های مطرح شده در این راهنما در طول هم قرار نمی گیرند. بطور نمونه، میتوان در همان آغاز، تهیه نقشه را شروع نمود. برای کوتاه کردن زمان و دستیابی هر چه زودتر به نتیجه، شروع همزمان سایر فعالیت های امکان پذیر توصیه می شود.

۳-۱- تهیه جدول زمانبندی اقدامات

تهیه این جدول از همان ابتداء برای همه فعالیت ها بسیار لازم است. اگرچه در این قسمت آورده شد است اما ابزار است برای کنترل و پیگیری امور. لازم به توضیح است که این جدول نباید محدود به اداره محیط زیست شود بلکه حداقل شامل دست اندرکاران اصلی باشد که دارای مسئولیت در این برنامه می شوند. در ادامه، جدول فعالیت هایی که برای تالاب پریشان تهیه شده بود ارائه شده است. بر اساس شرایط، جدول می تواند متفاوت تهیه شود.

جدول برنامه های اقدام برای مرتفع ساختن تعارضات اراضی تالاب پریشان

دوره زمانی	موضوع	اقدامات پیشنهادی	مسئول	مدت زمان لازم برای اجراء	اقدامات انجام شده تا تاریخ ۴ اسفند	ملاحظات
	نهایی کردن نقشه تالاب	تاییدیه اداره کل محیط زیست استان	محیط زیست	-	انجام شده و به اداره های منابع آب و منابع طبیعی ارسال گردید ۸۹/۱۰/۱۵	
		تاییدیه سازمان آب منطقه ای	سازمان آب منطقه ای/محیط زیست استان	تا؟؟	نقشه بمنظور اخذ تاییدیه به شرکت آب منطقه ای ارسال گردیده است.	نیاز به پیگیری اساسی دارد. در این زمینه کارشناسان اداره کل و طرح می توانند بسیار موثر باشند
		تاییدیه منابع طبیعی	اداره منابع طبیعی/ محیط زیست استان	تا؟؟	نقشه بمنظور اخذ تاییدیه به سازمان آب منطقه ای ارسال گردیده است.	نیاز به پیگیری اساسی دارد. در این زمینه کارشناسان اداره کل و طرح می توانند بسیار موثر باشند
		اخذ نظر کارشناس دادگستری	محیط زیست	تا؟؟ +؟؟	پس از تایید دو اداره یاد شده در بالا ، می تواند اقدام شود	
کوتاه مدت	جلوگیری از فعالیت های تخریبی	آگاهی رسانی به اهالی روستاها در خصوص اثرات منفی عبور و مرور از داخل تالاب	محیط زیست/رسانه های محلی/شوراهای روستایی	دو ماه (بهمن - اسفندماه)	آقای خداپرست: در حال حاضر، به دلیل بارندگی عبور و مرور انجام نمی شود	۱- در صورت خشک شدن مجدد، عبور و مرور آغاز می شود لذا لازم است فعالیت اطلاع رسانی از هم اکنون شروع شود و مردم آگاه شوند که با رفت و آمد خود موجب از بین رفتن گیاهانی می شوند که در احیاء تنوع زیستی تالاب نقش مهم ایفا می کنند و دیگر اطلاعات ۲- حتی اگر لازم است کارشناسان شیلات نیز به کمک گرفته شوند و در نشست هایی در روستاها با اهالی

دوره زمانی	موضوع	اقدامات پیشنهادی	مسئول	مدت زمان لازم برای اجراء	اقدامات انجام شده تا تاریخ ۴ اسفند	ملاحظات
		وضع جریمه برای عبور از تالاب	فرمانداری ^۱	با آغاز بارندگی ضروری به نظر نمی رسد.	-	لازم است با فرماندار و دادستان در این مورد جلسه ای برگزار شود تا مشخص شود بر اساس قوانین و مقررات موجود اعم از محیط زیستی و عادی، امکان وضع جریمه وجود دارد یا خیر. اگر باشد که بسیار خوب خواهد بود و همراه با اطلاع رسانی اثر بیشتر یخواهد داشت
		جلوگیری از ورود خودرو از طریق احداث خاکریز	محیط زیست	با آغاز بارندگی ضروری به نظر نمی رسد.	-	مد نظر مکانهایی است که دسترسی بهتری دارند و بیشتر ماشین ها از این مکانها رفت و آمد می کنند. البته دو مورد بالا اساسی هستند.
		علامتگذاری در محل هایی که مشکل ندارند	محیط زیست	پس از اخذ تاییدیه امکان پذیر خواهد بود.	انجام شده است	روز شنبه که با مدیر اداره شهرستان کازرون تلفنی صحبت شد، ایشان مطرح کردند که پس از نهایی شدن نقشه انجام می شود زیرا ممکن است نصب علامت ها با نقشه انطباق نیابد. نظر کارشناسان اداره کل و طرحدرست است. اما در

^۱ - در صورت امکان حقوقی جهت وضع جرائم

دوره زمانی	موضوع	اقدامات پیشنهادی	مسئول	مدت زمان لازم برای اجراء	اقدامات انجام شده تا تاریخ ۴ اسفند	ملاحظات
						جدول ارسالی درج شده "انجام گرفت است"
		برآورد هزینه نصب علامت ها و خاکریز	محیط زیست/کمپته محلی	پس از اخذ تاییدیه امکان پذیر خواهد بود.	انجام شده است	اگر اداره کازرون می تواند میزان آن را تامین کند که هیچ و گرنه، پیشنهاد می شود در وهله اول از محل اداره کل تامین شود. بدین ترتیب محیط زیست نشان می دهد که سعی دارد کارهای محوله را با اعتبارات خود انجام دهد. از این طریق به بقیه دستگاهها نیز نشان داده شود که از اعتبارات خودشان نیز می بایست هزینه کنند.
	رفع تعارضات	نهایی کردن جدول مکانهای تعارضی و مشخصات آنها	محیط زیست و اداره منابع طبیعی		بطور کلی مشخص شده است	اگرچه در نقشه تایید شده می توان به دقت مکانهای تعارض را مشخص کرد لیکن بر اساس نقشه نهایی نشده می توان مشخص کرد در کجا با کدام فرد یا سازمان تعارض وجود دارد
		پیگیری احکام صادره در مورد خلع ید از متصرفان	محیط زیست		کلاً انجام شده است	لطفاً بنویسید کدام یک از متصرفات و در کجا و از چه کسی خلع ید شده است؟؟
		شناسایی افراد متعرض به اراضی	محیط زیست/دهداری ها/شوراها		بطور کلی مشخص شده است	کجاها؟ چند نفر؟ چه اقداماتی برای ممانعت انجام شده است؟

دوره زمانی	موضوع	اقدامات پیشنهادی	مسئول	مدت زمان لازم برای اجراء	اقدامات انجام شده تا تاریخ ۴ اسفند	ملاحظات
		تالاب				
میان مدت	جلوگیری از تصرفات جدید	پایش مستمر مکانهایی که احتمال تصرف دارند	محیط زیست		انجام شده	چگونه انجام می شود؟. در کدام نقاط بیشتر و در کدام نقاط کمتر انجام می شود؟
		تهیه عکس و فیلم از مکانهای مورد تعرض کنونی و مکانهایی که امکان تعرض به آنها وجود دارد	محیط زیست		انجام شده	توضیح بیشتر داده شود تا در گزارشی که تهیه خواهد شد فعالیت های اداره درج شود.
		بازدید دادستان کازرون از محل های کنونی مورد تعرض و احتمالی در آینده	محیط زیست		انجام شده	توضیح بیشتر داده شود تا در گزارشی که تهیه خواهد شد فعالیت های اداره درج شود.
		علامتگذاری مکانهایی از آنها رفع تعارض می شود	محیط زیست		انجام شده	کجا ها و با چه وسعتی؟ در صحبتی که با مدیر اداره شهرستان داشتم قرار شد پی از نهایی شدن نقشه انجام شود.
		پیگیری دعاوی نسبت به اراضی متصرفه	محیط زیست	حداقل شش ماه از بهمن ماه	برخی از موارد از طریق شوراها در حال پیگیری است.	توضیح بیشتر داده شود تا در گزارشی که تهیه خواهد شد فعالیت های اداره درج شود.
بلند مدت	صدور سند مالکیت تالاب پریشان	پیگیری مجددانه مراحل صدور سند	محیط زیست/منابع طبیعی	یک سال از زمان نهایی شدن نقشه	در حال پیگیری	چه اقداماتی انجام شده است؟ و چه اقدامات دیگری باید انجام شوند؟

۳-۲- آگاهی رسانی و ارتباط با مردم

پیشنهاد می شود پس از آنکه شناسایی اولیه از وضع تعارض اراضی مشخص شد و طرفین در هر مورد معین شدند، ارتباط با مردم محلی و آگاهی رسانی از اهمیت (مدیریت زیست بومی) احیاء و حفاظت تالاب برقرار شود. موضوع اختلافات بر سر اراضی نیز در چارچوب یاد شده مطرح شود. نشان دادن اینکه تعرضات به تالاب چگونه بر تالاب اثر سوء داشته و چگونه بر منافع جمعی تاثیر می گذارد، بسیار مهم است. این شیوه به ایجاد مدیریت زیست بومی و مشارکت مردم محلی در مدیریت تالاب موثر خواهد بود. هدف، اخذ سند نیست. زیرا با وجود سند قانونی نیز تعرضات انجام می شود. برای حفاظت از حریمهای تالاب، داشتن سند بخشی از مدیریت است اما می بایست توسط مردم حمایت شود.

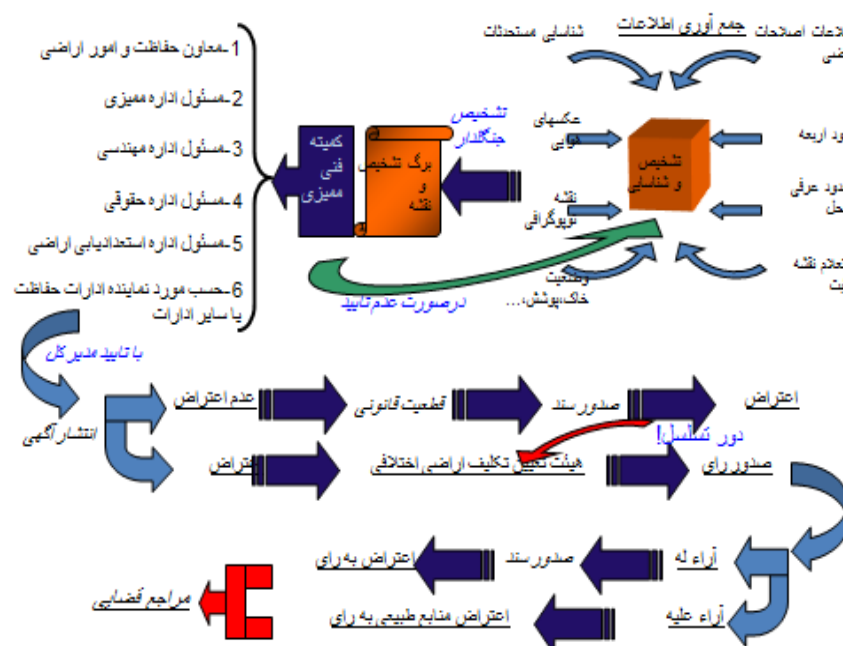
توصیه می شود نشست هایی که با مردم محلی تشکیل می شود حتی الامکان در محل روستاها برقرار شود و به جلسات رسمی اداری اکتفا نشود. شناسایی گروههای مخاطب (حتی زنان و دانش آموزان) می تواند در تحقق اهداف کمک رسان باشد.

۳-۳- تهیه نقشه جدید (تهیه نقشه جدید بر اساس اطلاعات در دست و انطباق آن با زمین)

تهیه نقشه یا بهنگام کردن نقشه موجود شالوده فعالیت های مهم دیگر می باشد. با توجه به قوانین موجود، حریم تالابها توسط وزارت نیرو (امور آب) تعیین می شود که با توجه به ملاحظات محیط زیستی، اجتماعی و اقتصادی صورت می گیرد. اما از آنجا که نقشه و اطلاعات مستثنیات در اختیار

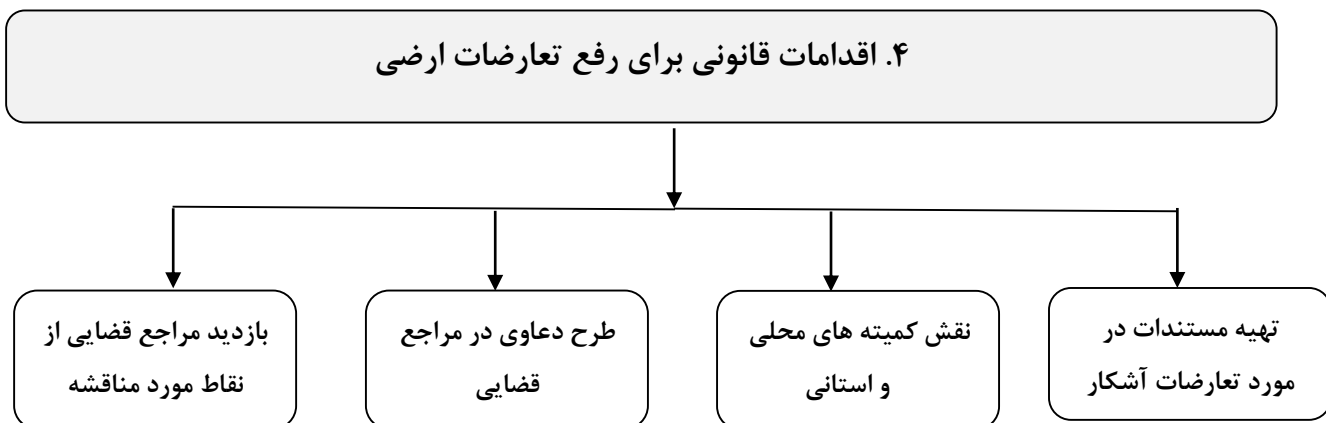
هماهنگی با منابع طبیعی و امور آب: همانطور که مطرح شد تعیین حریمها بعد از امور آب می باشد. اما تعیین مالکیت ها و نقشه مرتبط به عهده اداره منابع طبیعی است. با توجه به اینکه هر دو آنها از خدمات مشاورین برای تهیه نقشه استفاده می کنند، هماهنگی بین آنها برای تسریع در فعالیت ها و صرفه جویی در زمان بسیار موثر خواهد بود.

آگهی روزنامه رسمی جهت اخذ سند تالاب پریشان توسط اداره کل منابع طبیعی فارس

[illegible]

۴- اقدامات قانونی برای رفع تعارضات ارضی و پیشگیری از بروز موارد جدید

۴-۱- تهیه مستندات در مورد تعارضات بالقوه و آشکار (عکس، فیلم...)

از اقدامات مهم و اثر بخشی که برای رفع تعارضات لازم می باشد تهیه مستنداتی است که بتواند وضعیت پیش و پس از تصرف را نشان دهد. این مدارک هم برای حال حاضر موثر می باشد و هم برای شرایط احتمالی در آینده. این گونه مستندات را می توان در نشست هایی که به جامعه محلی برگزار می شود استفاده کرد تا بتوان ادعاهای غیرمستند افراد تصرف کننده را در میان مردم به چالش کشید.

۴-۲- طرح دعاوی در مراجع قضایی

از اقدامات اصلی که لازم است از همان ابتداء انجام داد طرح دعوا در مرجع قانونی است. نکته مهم در این باره، آشنا سازی بیشتر شخص دادستان شهرستان با اهمیت اقتصادی، اجتماعی، ...تالابهاست. هماهنگی با دفتر حقوقی استان و مرکز الزامی است و استفاده از تجربیات دیگر ادارات نیز می تواند بسیار موثر شود.

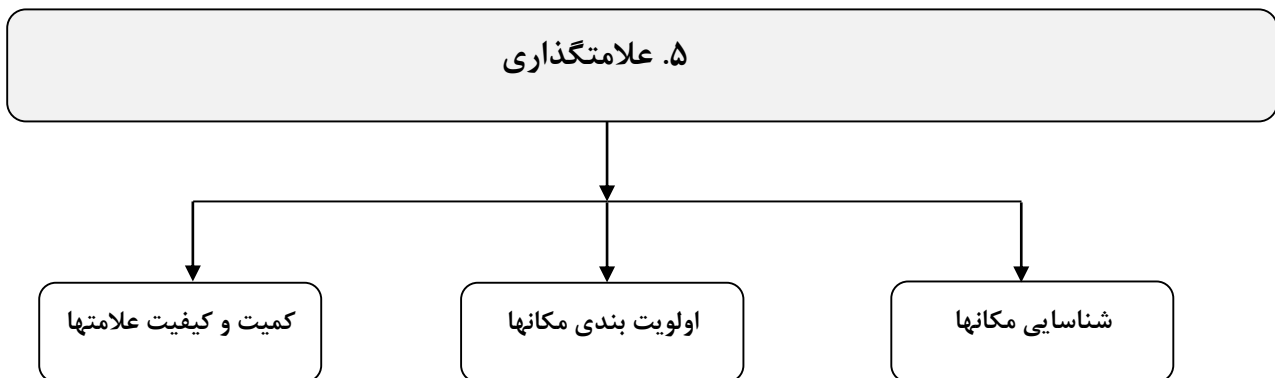
۴-۳- بازدید مراجع قضایی از نقاط مورد مناقشه

توصیه می شود مراجع قانونی و اداری را در بازدید میدانی از تالابها بیشتر در جریان قرار دهید. اگر چه اطلاع رسانی در نشست ها می تواند در جلب نظر مسئولین محلی موثر واقع شود لیکن بازدید از تالاب و توضیحاتی که توسط کارشناسان و محیط بانان داده می شود اثرگذاری بیشتری خواهد داشت. هم چنین لازم است نشان داده شود که چگونه حفاظت از تالاب می تواند منافع بلند مدت مردم محلی را تامین کند. بدین ترتیب مشخص می شود که حفاظت از تالاب برای زندگی پایدار ساکنان اطراف آن می باشد. همکاری دادستان شهرستان، وضع جرائم و راهکارهای بازدارنده برای تخلفات خاص نیز مورد بررسی قرار گرفت. برای نمونه، پس از خشک شدن دریاچه پریشان بعضی از مردم محلی با خودروی خود از داخل دریاچه عبور و مرور میکردند که به پوشش گیاهی لطمه وارد می کرد، علاوه بر لطمات دیگر.

۴-۴- نقش کمیته های محلی و استانی

برای حل مناقشات ارضی محدود کردن خود به استفاده صرف از ابزار قانونی می تواند به کندی فرایند بیانجامد. در صورتی که از گروههای کاری رسمی استفاده شود می توان در تسریع و تسهیل فرایند و نهایتاً دستیابی به نتیجه مورد نظر پیش رفت. طرح موضوع در شورای حفاظت از منابع بیت المال و شورای تامین در کازرون بسیار کمک کننده بود.

۵- علامتگذاری

۵-۱- شناسایی مکانها

برای تعیین مکانهای نصب علامتها لازم است به چند نکته مهم توجه شود:

- مکان نصب دقیقاً با نقشه انطباق داشته باشد، با استفاده از GPS
- طول و عرض جغرافیایی علامت بر روی آن نیز درج شود
- مکان آن حتی الامکان به آسانی قابل رویت باشد

۵-۲- اولویت بندی مکانها

معمولاً در نصب علامتها اولویت وجود دارد. اولویت گذاری زیر برای نصب علامتها پیشنهاد می شود.

- در ابتداء، مکانهایی که مورد مناقشه نمی باشند اما ممکن است مورد تجاوز قرار گیرند، علامت گذاری شوند. لازم است از این محل ها عکس و فیلم تهیه شود
- مکانهایی که مورد مناقشه نیستند لیکن لازم است علامت گذاری شوند
- در محل هایی که مورد مناقشه می باشند، نصب علامت پس از رفع دعوا و مشخص شدن مالکیت اداره کل انجام می شود. نصب علامت پیش از نهایی شدن حکم، موجب افزایش تنش با اداره محیط زیست می شود.
- مکانهایی که با عوارض طبیعی مشخص می شوند نیاز به علامت گذاری ندارند و خود عوارض بهترین روش می باشد.

۵-۳- کمیت و کیفیت علامتها

تعداد علائم از جنبه مشخص کردن حریم تالاب هر چه بیشتر باشد بهتر است. اما از سوی دیگر هزینه ساخت و نصب آنها نیز حائز اهمیت می باشد. بر این اساس، می بایست تعادل لازم بین این دو جنبه برقرار شود.

از جنبه کیفی، لازم است علامتها چند ویژگی داشته باشند.

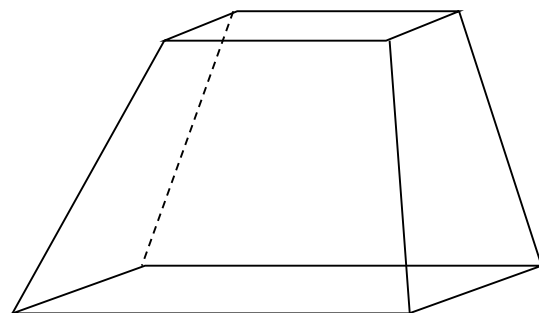
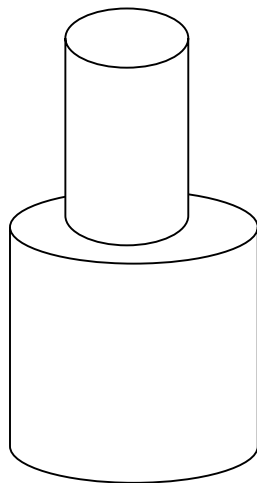
- کیفیت ساخت آنها با توجه به ویژگی های تالاب تعیین شود تا بر دوام آنها افزوده شود

- از نظر شکل و رنگ براحتی قابل تشخیص باشند

- بگونه ای طراحی و ساخته شوند که قابلیت جابجایی و تخریب آنها به حداقل برسد

در ادامه دو نوع از علامتها نشان داده شده است. علامت سمت راست از نظر استقرار مستحکم تر می باشد.

نمودار ۲- دو نوع از علامتها

شیوه های کنترل در مکانهایی با احتمال بالای تعرض

معمولاً در بسیاری از بخش های تالاب می توان علامتگذاری را بدون مشکل اجتماعی نصب کرد. اما در مواردی دیگر، بویژه جاهایی که احتمال تعرض دارد لازم است تدبیری برای آن اندیشید تا از تعرض ارضی احتمالی ممانعت بعمل آید. در این مورد تجربه دریاچه پریشان ارائه می شود. بر اساس بررسی انجام شده سه راه مورد نظر قرار گرفت:

- احداث خاکریز
- احداث کانال
- احداث حصار سبز

در مورد احداث خاکریز لازم به توجه است که به هیچوجه نمی بایست خاک از بیرون تالاب به آن وارد شود. چنانچه احداث خاکریز انتخاب شود، با توجه به طول آن و ارتفاع مناسب از اطراف محل مورد نظر، توسط لودر یا بیل مکانیکی خاک گردآوری می شود. هم چنین باید توجه داشت که پس از آنکه از جا افتادن حریم تالاب اطمینان حاصل شد به مرور اتمام به برداشتن آن شود. عیب این شیوه برهم زدن منظر است.

احداث کانال، شیوه دیگر جلوگیری است. در این حالت در همان مسیر به جای خاکریز از کانال استفاده می شود. حسن این شیوه بر هم نزدن منظر است اما عیب عمده ای که ایجاد مخاطره برای افرادی است که در آن محدوده ها رفت و آمد میکنند و ممکن است بدرون آن بیافتند. در صورتی که آب در این کانالها جمع شود، مخاطره افزایش می یابد.

سومین شیوه، ایجاد حصار سبز است. بدین معنی که در همان مسیر، حصار سبزی که ضخامت مناسبی را بوجود آورد احداث می شود. در این حالت لازم است ارزیابی اثرات اکولوژیکی انجام شود. بدین معنی که با گسترش درختان و درختچه های انتخابی که از همان گونه های گیاهی موجود در منطقه می باشند، تعادل اکولوژیکی برهم نخورد. این روش را می توان با احداث خاکریز تلفیق کرد. در مورد پریشان درخت کهور بر روی خاکریزهای احداث شده کاشت شد که گونه غیر بومی بود و با مخالفت مواجه شد.

با در نظر گرفتن اصل احتیاط در دخالت انسانی در طبیعت، پیشنهاد می شود از شیوه ای با کمترین صدمه استفاده شود. بر این اساس، در دریاچه پریشان از شیوه احداث خاکریز استفاده شد.

۶. موضوعات خاص و موردی
(نظیر عبور و مرور در تالاب)

۶- موضوعات خاص و موردی

در بعضی از موارد ممکن است مشکل خاصی برای تالابی پیش آید. برای نمونه، خشکی تالاب پریشان و عبور و مرور از داخل آن. بسته به نوع مشکل، گستردگی آن و اثر گذاری بر تالاب، لازم است اقدام مشخصی صورت گیرد تا یکپارچگی تالاب باقی بماند.

صدور سند

۷- صدور سند

برای نهایی شدن سند لازم است بر طبق ماده ۶۹ قانون "تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت" اقدام به اخذ سند مالکیت شود. برای انجام این کار لازم است با دفتر حقوقی سازمان هماهنگی لازم به عمل آید تا پیگیری از سوی این دفتر به عمل آید.

پیوست ها

قانون اراضی مستحدث و ساحلی (مصوب ۱۳۵۴/۴/۲۹)

ماده ۱- اصطلاحات مندرج در این قانون به شرح زیر تعریف و توصیف می شوند:

الف - اراضی مستحدث عبارت است از زمینهایی که در نتیجه پایین رفتن سطح آب یا هر نوع جریان آب در کرانه های دریا و دریاچه ها و جزایر یا در نتیجه پایین رفت آب یا خشک شدن تالابها ظاهر و یا ایجاد می شود.

ب - اراضی ساحلی، پهنه ای است با عرض مشخص از اراضی مجاور دریا و دریاچه ها یا خلیج که حداقل از یک سو به کناردریا یا دریاچه یا خلیج متصل باشد.

ج- تالاب، اعم از اراضی مرداب ، باتلاق یا آب بندان طبیعی که سطح آن در حداکثر ارتفاع آب از پنج هکتار کمتر نباشد.

د- حریم، قسمتی از اراضی ساحلی یا مستحدث است که یک طرف آن متصل به آب دریا یا دریاچه یا خلیج یا تالاب باشد.

ماده ۲- عرض اراضی ساحلی و مستحدث و حریم منابع مندرج در این قانون به شرح زیر تعیین می شود:

الف - عرض اراضی مستحدث دریای خزر خط تراز یست به ارتفاع یکصد و پنجاه سانتیمتر از سطح آب در آخرین نقطه پیشرفت آب در سال ۱۳۴۲ ولی در نقاطی که این خط به جاده سراسری عمومی ساحلی فعلی برخورد می کند حد اراضی مستحدث جاده مزبور است.

ب- عرض اراضی ساحلی خلیج فارس و دریای عمان دو کیلومتر از آخرین حد پیشرفت آب دریا در بالاترین نقطه مد خواهد بود.

ج- عرض اراضی ساحلی دریاچه رضاییه یک هزار متر از آخرین حد پیشرفت آب در سال ۱۳۵۳ می باشد، لجنزارهای متصل به این عرض و نمکزارها تا آخرین حد آنها جزو اراضی ساحلی مزبور محسوب است.

د- عرض حریم دریای خزر شصت متر از آخرین نقطه پیشرفتگی آب در سال ۱۳۴۲ و عرض حریم دریاچه رضاییه شصت متر از آخرین نقطه پیشرفتگی آب در سال ۱۳۵۳ و عرض حریم خلیج فارس و دریای عمان شصت متر از آخرین نقطه مد می باشد.

تبصره ۱- وزارت کشاورزی و منابع طبیعی مکلف است حداکثر ظرف پنج سال از تاریخ تصویب این قانون حدود آن قسمت از حریم و اراضی مستحدث دریای خزر را که تاکنون علامت گذاری نشده و نیز حریم و اراضی ساحلی خلیج فارس و دریای عمان و دریاچه رضاییه را شناسایی و نقشه برداری و ب انصب علایم مشخص نماید، این حد پس از تشخیص از لحاظ حریم با اراضی مستحدث یا ساحلی قطعی است اراضی مستحدثی که بعد از تصویب این قانون ایجاد می شود به عرض حریم مذکور اضافه خواهد شد. هزینه انجام کار براساس طرحی که از طرف سازمان جنگلها و مراتع کشور تهیه و به سازمان برنامه و بودجه پیشنهاد می شود توسط سازمان برنامه و بودجه تامین و از محل اعتبارات مربوطه تادیه خواهد شد. تبصره ۲- عرض حریم و حدود اراضی مستحدث سایر دریاچه ها و تالابهای کشور و مدت لازم برای نصب علایم مشخصه آنها بنا به پیشنهاد وزارت کشاورزی و منابع طبیعی و تصویب هیات وزیران تعیین می شود. ماده ۳- کلیه اراضی مستحدث کشور متعلق به دولت است و اشخاص حق تقاضای ثبت آنها را ندارند و در صورتی که نسبت به اراضی مذکور درخواست ثبت شده باشد آن درخواست باطل و ادارات ثبت محل مکلفند تقاضای ثبت اراضی مزبور را از وزارت کشاورزی و منابع طبیعی یا سایر سازمانهای دولتی که در آنها تصرفاتی دارند با تایید وزارت کشاورزی و منابع طبیعی بپذیرند.

تبصره ۱- اراضی مستحدث دریای خزر که از طرف اشخاص تقاضای ثبت شده و تا تاریخ ۴۲/۷/۱۳ (موضوع تصویب نامه شماره ۴۲/۷/۱۳-۴۱۷۲۰ ملک به نام آنها در دفتر املاک به ثبت رسیده و یا حکم قطعی مالکیت به نفع اشخاص تا تاریخ مذکور صادر شده باشد از مقررات این ماده مستثنی است.

تبصره ۲- تبصره بند ۹ ماده یک قانون حفاظت و بهره برداری از جنگلها و مراتع منحصرأ مربوط به دریای خزر بوده و کماکان قابل اجراست.

ماده ۴- کلیه اراضی ساحلی دریای عمان و خلیج فارس و دریاچه رضاییه که تا تاریخ تصویب این قانون به نام اشخاص در دفتر املاک به ثبت نرسیده باشد متعلق به دولت است و اشخاص حق تقاضای ثبت آن را ندارند و در صورتی که نسبت به اراضی مزبور تقاضای ثبت شده ولی منجر به ثبت ملک به نام متقاضی در

دفتر املاک نشده باشد تقاضای ثبت باطل است و اداره ثبت محل مکلف است تقاضای ثبت اراضی مزبور را از وزارت کشاورزی و منابع طبیعی و یا سایر سازمانهای دولتی که در این اراضی تصرفاتی دارند با تایید وزارت کشاورزی و منابع طبیعی بپذیرد.

تبصره ۱- مستثنیات این ماده که به هر حال خارج از حریم می باشد به شرح زیر است:

الف- اراضی واقع در محدوده قانونی شهرها در تاریخ تصویب این قانون.

ب- عرصه اعیان احداث شده و اراضی مزروعی و آیش و باغات و نخلستانها و قلمستانها که تا تاریخ تصویب این قانون احداث شده میزان آیش طبق عرف محل و به هر صورت از دو برابر زمین تحت کشت تجاوز نخواهد کرد.

ج- محاط ساختمانهایی که در اراضی موضوع بند ب این تبصره قرار دارند حداکثر تا بیست برابر سطح زیربنای آن مشروط بر آن که مساحت آن از ۳۰۰۰ متر مربع بیشتر نبوده و در حریم دریا واقع نباشد.

تبصره ۲- تشخیص مستثنیات مندرج در بندهای فوق به عهده سازمان جنگلها و مراتع کشور بوده و نظریه سازمان در این مورد قطعی است .

ماده ۵- در صورتی که اراضی مذکور در ماده ۴ این قانون با رعایت شرایط مقرر در آن ماده در دفتر املاک به نام اشخاص ثبت شده باشد به تشخیص هیات وزیران مورد نیاز طرحهای عمومی کشور باشد آن اراضی به تصرف طرح مربوطه در خواهد آمد و هرگاه مقدار زمین در یک مالکیت کمتر از ۱۰۰۰ متر مربع باشد بهای عادلانه آن طبق قانون برنامه و بودجه تعیین و از محل اعتبار طرح نقدا پرداخت خواهد شد ولی هرگاه مجموع آن در یک مالکیت از ۱۰۰۰ متر مربع بیشتر باشد مازاد بر ۱۰۰۰ متر مربع از نزدیکترین منابع ملی آن منطقه به مساحت مساوی به مالک واگذار و یا به پا خواهد شد.

ماده ۶- وزارت کشاورزی و منابع طبیعی مجاز است عرصه اعیان و محوطه های ساختمانهایی را که تا تاریخ ۴۶/۵/۳۰ از طرف اشخاص در اراضی مستحدث متعلق به دولت در کرانه دریای خزر ایجاد و احداث شده به صاحبان آنها اجاره دهد و یا بفروشد بهای عرصه و اجاره بها به ترتیب مذکور در ماده ۱۲ این قانون تعیین میگردد.

تبصره ۱- در صورتی که صاحبان اعیان ظرف ضرب الاجلی که از طرف وزارت کشاورزی و منابع طبیعی تعیین و ابلاغ یا آگهی می شود و از سه ماه کمتر و از یک سال بیشتر نخواهد بود حاضر به خرید یا اجاره عرصه نشوند، اعیان موجود در اراضی مزبور با سپردن بهای آن به صندوق ثبت متعلق به دولت خواهد ماند و

سند مالکیت عرصه و اعیان به نام وزارت کشاورزی و منابع طبیعی صادر و به درخواست وزارت مذکور و با دستور دادستان محل توسط گارد جنگل و منابع طبیعی با مأمورین انتظامی از متصرف خلعید خواهد شد. دادستان محل ظرف یک ماه از تاریخ وصول تقاضای وزارت کشاورزی و منابع طبیعی نسبت به موضوع دستور صادر می نماید و این دستور قطعی است. از تاریخ سپردن بهای اعیان توسط وزارت کشاورزی و منابع طبیعی تا تاریخ خلع ید از عرصه و اعیان ماهانه یک درصد مجموع بهای عرصه و اعیان از متصرف حق الارض وصول خواهد گردید.

تبصره ۲- منظور از اعیان در این قانون ساختمان یا تاسیسات یا باغ میوه یا بیشه دست کاشت و قلمستان می باشد. چپر، آلونک، کپر و صرف دیوارکشی و حفرچاه و ایجاد حصار و نصب سیم خاردار و امثالهم اعیانی محسوب نمی شود. تشخیص وزارت کشاورزی و منابع طبیعی در این مورد قطعی است.

ماده ۷- حریم منابع مندرج در ماده ۲ قابل تملک و تصرف خصوصی نیست. ولو آنکه متصرفین این قبیل اراضی، اسناد مالکیت گرفته باشند. ولی استفاده از حریم مزبور برای ایجاد تاسیسات ضروری دولتی که جنبه اختصاصی نداشته باشد با رعایت مقررات آیین نامه اجرایی این قانون و تصویب هیات وزیران مجاز می باشد. تبصره- ایجاد اسکله برای دسترسی به دریا به منظور استفاده از تاسیسات تفریحی ساحلی یا تعمیرگاههای دریایی متعلق به بخش خصوصی بر اساس طرحی که بحسب مورد توسط وزارت اطلاعات و جهانگردی یا وزارت راه و ترابری پیشنهاد و به تصویب وزارت کشاورزی و منابع طبیعی می رسد، با اخذ اجازه بها مجاز می باشد.

ماده ۸- وزارت کشاورزی و منابع طبیعی مجاز است تاسیساتی را که در حریم یا داخل دریا یا دریاچه ها ایجاد شده است، به ترتیبی که در ماده ۱۲ این قانون مقرر شده خریداری نماید و تا زمانی که خریداری نشده است از متصرفین حق الارض دریافت کند.

مبدا محاسبه و مطالبه حق الارض ۴۲/۷/۱۳ می باشد. مگر این که تاسیسات بعد از تاریخ مذکور احداث شده باشد که در این صورت تاریخ ایجاد تاسیسات، مبدا مطالبه حق الارض خواهد بود. سازمانهای دولتی از لحاظ پرداخت حق الارض مشمول این ماده نیستند منظور از تاسیسات در این ماده هر نوع ساختمان یا اسکله یا توقفگاه و یا گردشگاههای دریایی و یا خطوط لوله برای بردن آب از دریا می باشد. اجازه مندرج در این ماده مانع مراجعه سازمان جنگلها و مراتع کشور به مراجع قضایی جهت تحصیل حکم خلع ید و قلع بنای اشخاص در حریم نیست.

ماده ۹- وزارت کشاورزی و منابع طبیعی مجاز است اراضی مستحدث ساحلی متعلق به دولت را بفروشد یا اجاره دهد یا با سایر اراضی و تاسیسات معاوضه نماید، تعیین ضوابط و شرایط فروش یا اجاره و معاوضه و بهره‌وری از اراضی مزبور در آیین نامه اجرایی این قانون تعیین می‌گردد.

تبصره-مالکانی که اراضی مستحدث و ساحلی بین اراضی آنها و حریم دریا قرار گرفته در صورت تساوی شرایط برای خرید یا اجاره یا معاوضه حق تقدم دارند. در این قبیل موارد وزارت کشاورزی و منابع طبیعی مراتب را به آنها ابلاغ و در روزنامه کثیرالانتشار آگهی می‌نماید. استفاده از این حق تقدم در طول یک ماه از تاریخ صدور آگهی یا اخطار خواهد بود.

ماده ۱۰- دولت مکلف است از نزدیک‌ترین جاده اصلی به دریای خزر راههای فرعی عبور و مرور تا حریم دریا در محل‌های مناسب ایجاد نماید فاصله راههای فرعی از یکدیگر نباید از شش کیلومتر بیشتر و عرض آنها از ۹ متر کمتر باشد.

در صورتی که برای احداث راههای مزبور استفاده از اراضی ملکی اشخاص ضرورت داشته باشد و یا احتیاج به تخریب ساختمان یا تصرف قسمتی از باغات یا اراضی مزروعی پیدا شود، دولت می‌تواند با رعایت قوانین و مقررات مربوط اقدام نماید.

ماده ۱۱- هرکس به قصد تصرف به اراضی مستحدث و ساحلی متعلق به دولت و حریم دریا و دریاچه‌ها و تالابهای کشور تجاوز کند و یا اراضی مزبور را با برداشت شن و ماسه و خاک و سنگ تخریب نماید به حبس جنحه‌ای تا سه سال و خلع ید محکوم خواهد شد. وزارت کشاورزی و منابع طبیعی مکلف است به محض اطلاع به وسیله گارد جنگل و مامورین خود رفع تجاوز کند و مراتب را برای رسیدگی به موضوع و تعقیب کیفری کتبا به دادسرای محل اعلام نماید. اعیانی که در عرصه مورد تجاوز احداث شود به حکم دادگاه جزائی به نفع دولت ضبط یا قلع بنا خواهد شد.

ماده ۱۲- تعیین حق الارض و بهای عرصه و اعیان و میزان اجاره بها و ارزیابی عوض و معوض با رعایت نرخ عادلانه روز و جلب نظر کارشناس رسمی دادگستری به عهده سازمان جنگل‌ها و مراتع کشور می‌باشد. اشخاصی که به تشخیص سازمان جنگل‌ها و مراتع نسبت به موارد فوق معترض باشند می‌توانند اعتراضیه و مدارک خود را حداکثر ظرف یک ماه از تاریخ آگهی در یکی از روزنامه‌های کثیرالانتشار مرکز یا ابلاغ کتبی سازمان به مرجع مندرج در آگهی یا ابلاغ تسلیم نمایند. اعتراضات واصله بوسیله هیاتی مرکب از وزیر

کشاورزی و منابع طبیعی - دادستان کل و رئیس سازمان ثبت یا نمایندگان آنها مورد رسیدگی و اتخاذ تصمیم قرار خواهد گرفت. تصمیم اکثریت اعضا هیات مزبور قطعی و لازم‌الاجرا خواهد بود.

نحوه اقدام و سایر موارد مربوط در آیین نامه این قانون تعیین و تصریح خواهد شد.

ماده ۱۳- از تاریخ اجرای این قانون، قانون مربوط به اراضی ساحلی مصوب مرداد ماه ۱۳۴۶ ملغی است.

ماده ۱۴- آیین نامه های اجرایی این قانون توسط وزارت کشاورزی و منابع طبیعی تهیه و پس از تایید هیات مذکور در ماده ۱۲ به تصویب هیات وزیران خواهد رسید.

آیین نامه اجرایی تبصره (۲) ماده (۲) قانون اراضی مستحدث و ساحلی - مصوب ۱۳۵۴-

شماره ۳۲۷۹/ت/۳۶۲۵۶ کی ۱۳۸۷/۱/۱۹

وزارت جهاد کشاورزی - وزارت نیرو - سازمان حفاظت محیط زیست - معاونت برنامه ریزی و

نظارت راهبردی رئیس جمهور

وزیران عضو کمیسیون امور زیربنایی، صنعت و محیط زیست در جلسه مورخ ۱۳۸۶/۱۱/۲۸ بنا به

پیشنهاد شماره ۰۲۰/۲۷۹۵/م مورخ ۱۳۸۵/۸/۱۴ وزارت جهاد کشاورزی و بهاستناد تبصره (۲) ماده

(۲) قانون اراضی مستحدث و ساحلی - مصوب ۱۳۵۴ - و با رعایت تصویب نامه شماره ۱۶۴۰۸۲/ت/۳۷۳ هـ مورخ

۱۳۸۶/۱۰/۱۰، آیین نامه اجرایی تبصره یادشده را به شرح زیر تصویب نمودند:

آیین نامه اجرایی تبصره (۲) ماده (۲) قانون اراضی مستحدث و ساحلی - مصوب ۱۳۵۴-

ماده ۱- در این آیین نامه اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می روند:

الف - تالاب: مطابق بند «۱» ماده (۱) کنوانسیون رامسر شامل باتلاق، لجنزارها و

آبهای طبیعی و مصنوعی اعم از دائمی یا موقت که آبهای شور یا شیرین یا تلخ در آن

به صورت راکد یا جاری یافت می شود و از جمله شامل آبگیرهای دریایی است که عمق آنها

در پایین ترین حد جزر از شش متر تجاوز نکند.

ب - دریاچه: نوعی تالاب است اعم از شور یا شیرین که به آبهای آزاد راه ندارد.

ج - حریم: قسمتی از اراضی ساحلی یا مستحدث است که یک طرف آن متصل به آب دریاچه

یا تالاب باشد.

د - حدود اراضی مستحدث: زمینهایی پایینتر از حد بستر که در نتیجه پایینرفتن سطح آب یا هر نوع جریان آب در کرانه‌های دریا و دریاچه‌ها (به استثنای دریاچه ارومیه) و یا در نتیجه پایینرفتن آب یا خشک شدن تالابها (به استثنای مرداب و برکه طبیعی) ظاهر و ایجاد شده یا خواهد شد.

ه - حدبستر: آخرین نقطه پیشرفتگی آب تالابها و دریاچه‌های موضوع این آیین‌نامه که در یک دوره زمانی معین (براساس داده‌های ثبت شده موجود) ظرف سه سال از تاریخ ابلاغ این آیین‌نامه توسط وزارت نیرو تعیین می‌گردد.

ماده ۲- عرض حریم تالابها (به استثناء مرداب و برکه طبیعی) عرصه‌ای به عرض ۱۵۰ متر است که بلافاصله بعد از حدبستر تعیین می‌گردد.

تبصره - وزارت نیرو مکلف است ظرف سه سال بعد از ابلاغ این آیین‌نامه، با هماهنگی سازمان حفاظت محیط زیست و وزارت جهادکشاورزی عرض حریم تالابها و دریاچه‌های موضوع این آیین‌نامه را بر اساس شاخص‌های زیست محیطی، اقتصادی، اجتماعی و هیدرولوژیکی با اولویت تالابهای ثبت شده در کنوانسیون رامسر تعیین نماید.

ماده ۳- وزارت نیرو موظف است ظرف سه سال بعد از ابلاغ این آیین‌نامه نسبت به تهیه نقشه حدبستر و حریم اقدام نماید همچنین وزارت جهادکشاورزی و وزارت نیرو موظفند به ترتیب نسبت به علامت‌گذاری حدبستر و حدود اراضی مستحدث و علامت‌گذاری حدحریم ظرف سه ماه اقدام نمایند.

ماده ۴- دریاچه‌های احداثی پشت سدها و مخزن و تأسیسات آبی و کانالهای عمومی از موضوع این آیین‌نامه خارج بوده و تابع قانون تعیین حریم دریاچه احداثی در پشت سدها - مصوب ۱۳۴۴ و قانون توزیع عادلانه آب مصوب ۱۳۶۱- و سایر قوانین مربوط خواهد بود.

ماده ۵ - معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رییس جمهور مکلف است اعتبارات مورد نیاز برای اجرای این آیین‌نامه را در سقف بودجه سنواتی پیشنهادی وزارتخانه‌های جهاد کشاورزی و نیرو و سازمان حفاظت محیط‌زیست در لوایح بودجه سنواتی منظور نماید.

ماده ۶ - به منظور نظارت بر انجام به موقع وظایف دستگاههای موضوع این آیین‌نامه

دستگاههای یادشده مکلفند گزارش سالیانه مراحل پیشرفت اجرای آییننامه و در صورت لزوم موانع مشکلات اجرایی آن را به هیئت وزیران گزارش نمایند.

این تصویبنامه در تاریخ ۱۳۸۷/۱/۱۴ به تأیید مقام محترم ریاست جمهوری رسیده است.

معاون اول رئیس جمهور – پرویز داودی